

Vücut Dövmelerinin Adli Tıp Açısından Değerlendirilmesi

Evaluation of Body Tattoos in Terms of Forensic Medicine

Ayşen KAYSER,^a
M. Fatih YAVUZ,^{b,c}
Bülent ŞAM,^d
M. Sunay YAVUZ^e

^aFerco Çelik Dış Tic. A.Ş.,
^bİstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü,
^cAdli Tıp ve Adli Bilimler Merkezi,
Alman Hastanesi,
^dAdli Tıp Kurumu Başkanlığı,
İstanbul
^eAdli Tıp AD,
Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Manisa

Geliş Tarihi/Received: 29.11.2012
Kabul Tarihi/Accepted: 15.04.2013

Çalışmanın bir kısmı "Balkan Academy of Forensic Sciences, 7th Annual Meeting 3-6 June 2010, Tirana, Albania"da bildirisi olarak sunulmuştur.

Yazışma Adresi/Correspondence:
M. Fatih YAVUZ
İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü,
İstanbul,
TÜRKİYE/TURKEY
fyavuz@istanbul.edu.tr

ÖZET Amaç: İfade aracı olarak kullanılan sembolizmden yararlanan vücut dövmeleri, bağımsızlığı, meydan okumayı, karşı koymayı, risk alabilmeyi, uyumluluğu, cinsel tercihleri, güzelliği, fan-tezileri ve özgürlüğün ifadesi olarak kullanılmaktadır. Adli otopilerde ceset üzerinde bulunan dövmelerin değerlendirilmesi sonucu, kimliği belirsiz kişilerin kimliklendirilmesinin yanı sıra, dövmenin içerdiği sembolün analiziyle; olayın orijininin belirlenmesine yardımcı olacak bilgiye ulaşılabilmektedir. Bu çalışmanın amacı, sembolizmin insan bedenine bir tür yansımaya olan vücut dövmelerinin adli bilimler açısından değerlendirmesini yapabilmektir. **Gereç ve Yöntemler:** Adli Tıp Kurumu Morg İhtisas Dairesinde 2006-2007 yıllarını içeren iki yıllık dönemde otopsi yapılan ve vücudunda dövme tespit edilen 392 olgu; yaş, cinsiyet, vücuttaki dövmenin lokalizasyonu, sayısı, şekli, kendisi tarafından oluşturulmuş (self destrüktif) kesilerin eşlik edip etmemesi, ölüm nedeni, orijin, alkol ve/veya toksik madde saptanıp saptanmaması yönünden irdelenmiştir. **Bulgular:** Vücudunda dövme tespit edilen olguların %92,1 (n=361)'i erkek, %7,9 (n=31)'u kadın olup, yaşları 10 ile 85 yıl arasında değişmektedir. Yaş gruplarına göre dağılımlarında; olguların %44 (n=171)'ünün 19-29 yaş grubunda yer aldığı, 135 (%34,4) olguda aynı zamanda self destrüktif kesilerin eşlik etmekte olduğu, 392 olgudaki dövmelerin toplam sayısının 1131 adet olduğu, vücuttaki dövmelerin %60,6 (n=685)'sının kola yapılmış olduğu, dövmelerin desenlerine bakıldığında ilk sırada harf ve yazıların (%27,3 n=309) yer aldığı, 2006 ve 2007 yılları kıyaslandığında, 2007 yılında dövme saptanan olguların sayısının 2006 yılına oranla %0,8'lik bir artış gösterdiği belirlenmiştir. **Sonuç:** Çalışmadan elde edilen veriler, dövme yaptırmanın günümüz toplumunda giderek yaygınlaştığını ve adli bilimler açısından kimliklendirmede vücutta bulunan dövmelerin yararlı olabileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Adli antropoloji; dövme; otopsi

ABSTRACT Objective: Tattoos are used as expression of independence, challenge, resistance, risk-taking, harmony, sexual preference, beauty, fantasia and freedom. By evaluation of tattoos on the corpse's body, both the origin of the event and the identity of the person can be determined. The aim of this study is evaluation of body tattoos, a kind of reflection of symbolism to human body, in terms of forensic sciences. **Material and Methods:** In the years of 2006 and 2007, 392 autopsy cases which have body tattoos were examined in terms of age, sex, localization, number and shape of tattoo, existence of self-destructive wounds and alcohol and/or toxic substance abuse, cause of death and origin. **Results:** 92% (n=361) and 7.9% (n=31) of cases with body tattoos were male and female respectively and their age ranged from 10 to 85 years. 44% (n=171) of cases ranked among 19-29 age group. Self-destructive wounds were also accompanied with tattoo for 135 cases (34.4%). The overall number of tattoos was 1131 in 392 cases. 60.6% (n=685) of tattoos was located on arms, and letters and writings (27.3%, n=309) were the mostly seen patterns. It's identified that the number of cases detected tattoos in 2007 showed increase compared to 2006 at the rate of 0.8%. **Conclusion:** Datas obtained from this study shows that having a tattoo is becoming widespread in today's world and tattoos detected on body can be useful for identification in terms of forensic sciences.

Key Words: Forensic anthropology; tattooing; autopsy

İnsanoğlu tarih boyunca sembolleri bir ifade aracı olarak kullanmış ve sembollerle ait olduğu grubu, inanışlarını, toplumsal statüsünü, içinde bulunduğu ruh halini, olmak istediği kişiyi, düşüncelerini ve duygularını toplumun diğer birey ve katmanlarına aktarmaya çalışmıştır.¹⁻³ Sanatta, dinde ve felsefede, kitle iletişim araçlarında, kıyafet ve aksesuarlarında ve beden süsü olarak vücuduna yaptırdığı dövmelelerde daima sembolizmden yararlanmıştır.

Avrupa dilleri, dövme karşılığı olan “tattoo” sözcüğünü Tahiti dilindeki “tatau”dan almıştır.^{4,5} Deri içine veya deri altına belirli bir teknikle is, çini mürekkebi, indigo, karbon, barut, kına ve safran gibi çeşitli boyalar kullanılarak oluşturulan şekil ve desenler “tatau”, “dövme” olarak tanımlanmaktadır.^{6,7}

Dövmeyle ilgili ilk bulgular Avusturya ile İtalya arasında Ötztal Alpleri’nde bulunmuş ve M.Ö. 3300 yıllarında Bronz Çağ’da yaşamış Buz adamı Otzi olarak adlandırılan kişiye aittir. Otzi’nin vücudunun çeşitli yerlerinde toplam 57 adet dövme bulunmuştur.⁸

Ülkemizde de dövme kültürü en az diğer kültürler kadar eski olup, bir nevi kimlik bilgisi olarak kullanılmıştır. Cezayirli gemiciler aracılığı ile Osmanlı denizcileri arasında yaygınlaşan dövme; 18. yüzyıldan itibaren Yeniçerilerce bağlı buldukları “orta”yı simgelemek amacı ile yaptırılmaya başlanmış ve Yeniçeri ocağının kapatılışına dek sürmüştür.⁹

Modern toplumlarda dövmenin farklı anlamları vardır. Dövme bağımsızlığı, meydan okumayı, karşı koymayı, risk alabilmeyi, uyumluluğu, cinsel tercihleri, güzelliği, fantezileri ve özgürlüğü ifade edebilir.^{5,7} Birçok genç birey için dövme, kimlik arayışı, kabullenilme ve dünyaya kim olduğunu ifade edebilme beklentisi ile yaptırılmaktadır.²

Adli tıp uygulamaları açısından, ölen kişilerin kimliklerinin belirlenmesi öncelikli hususlardan-
dır.¹⁰ Adli otopsilerde ceset üzerinde bulunan dövmelelerin değerlendirilmesi sonucu kimliği belirsiz kişilerin kimliklendirilmesinin yanı sıra, dövmenin içerdiği sembolün analiziyle; olayla ilgili orijinin belirlenmesine yardımcı olacak bilgiye ulaşılabilir.

Bu çalışmanın amacı; sembolizmin insan bedeni-
ne bir tür yansıması olan vücut dövmelelerinin adli bilimlerden değerlendirilmesini yapabilmektir.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Bu çalışmada, Adli Tıp Kurumu Morg İhtisas Dairesinde 2006-2007 yıllarını içeren iki yıllık dönemde otopsi yapılan 8382 adli olguya ait otopsi raporları geriye dönük olarak incelenmiştir. Vücudunda dövme tespit edilen 392 olgu, yaş, cinsiyet, vücuttaki dövmenin lokalizasyonu, sayısı, şekli, self destrüktif kesi eşlik edip etmemesi, ölüm nedeni, orijin, alkol ve/veya toksik madde saptanıp saptanmaması yönünden irdelenmiş ve elde edilen veriler SPSS programı ile değerlendirilmiştir.

BULGULAR

2006 ve 2007 yıllarını içeren iki yıllık dönemde, vücudunda dövme tespit edilen 392 olgu, bu süre içerisinde otopsi yapılan olguların %4,7’sini teşkil etmektedir. Vücudunda dövme tespit edilen olguların %92,1 (n=361)’i erkek, %7,9 (n=31)’u kadındır. Olguların yaşları 10 ile 85 yıl arasında değişmekte olup, yaş gruplarına göre dağılımlarında; 171 (%44) olgunun 19-29 yaş grubunda yer aldığı, bunu 117 (%30) olgu ile 30-39 yaş grubunun izlediği saptanmıştır (Tablo 1). On-15 yaş grubunda yer alan dört olgunun ikisinde geçici dövme bulunduğu, diğer iki olgunun 15 yaşında oldukları ve vücutlarındaki dövmelelerinin “kaderimsin, darbe, kan ve dark” şeklinde yazılardan oluştuğu görülmüştür.

Vücutlarında dövme saptanan 392 olgu içerisinde yer alan 135 (%34,4) olguda (130 erkek ve 5 kadın) aynı zamanda self destrüktif kesilerin eşlik etmekte olduğu saptanmıştır. 2006 ve 2007 yıllarını kıyasladığımızda, 2007 yılında dövme saptanan olguların sayısında bir önceki yıla oranla %0,8’lik bir artış olduğu ve dövme yaptıran kadınların oranının %7’den %9’a çıktığı görülmüştür.

Vücudunda dövme saptanan 392 olgudaki dövmelelerin toplam sayısı 1131 adet olarak tespit edilmiştir. Dövmelelerin vücutta uygulandıkları yerler açısından değerlendirildiğinde, %60,6 (n=685)’sinin kola, %12,7 (n=144)’sinin ele ve %10,1 (n=114)’inin

TABLO 1: Dövme tespit edilen olguların cinsiyete ve yaş aralıklarına göre dağılımı.

Yaş Grupları	Erkek		Kadın		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
10-15	3	0,8	1	3,2	4	1,0
16-18	6	1,7	2	6,4	8	2,0
19-29	155	43,0	16	51,7	171	44,0
30-39	112	31,0	5	16,1	117	30,0
40-49	30	8,3	2	6,5	32	8,0
50-59	32	8,8	3	9,7	35	9,0
60 +	9	2,5	1	3,2	10	3,0
Belirsiz	14	3,9	1	3,2	15	4,0
Toplam	361	100,0	31	100,0	392	100,0

omuza yapılmış olduğu görülmüştür. Bu dövme desenlerine baktığımızda, ilk sırada %27,3 (n=309) ile harf ve yazıların yer aldığı, bunu %15,6 (n=176) ile hayvan figürlerinin izlediği görülmüştür. Otopsi raporlarında tanımlanmadığı için belirlenemeyen dövme desenlerinin oranı %6,1 (n=68)'dir. Uygulanan dövme motiflerinde ilk sırada yer alan yazılar incelediğinde; %39'unun ifadelerden (Canım anam, sabır, kader, kin vb.), %33'ünün harflerden, %20'sinin isimlerden ve %8'inin de yabancı alfabe ve rakamlardan oluştuğu saptanmıştır. İkinci sırada yer alan hayvan motiflerine baktığımızda; %22,7'sinde yılan motifinin yer aldığı, bunu sırasıyla, kuş, örümcek, kartal, kelebek, akrep, örümcek ağı ve balık motiflerinin izlediği görülmüştür. Üçüncü sırada yer alan kalp desenli dövme desenlerinin %22,2'sinde içinden ok geçen kalp dövmesinin uygulandığı görülmüştür (Tablo 2).

Olguların ölüm orijinlerine göre dağılımında; erkeklerde %39,1'lik oranla ilk sırada cinayet yer almakta iken, kadınlarda %35,4'lük oranla ilk sırada kazalar yer almaktadır (Tablo 3). Ölüm orijini belirlenemeyen 48 olgu içerisinde, kadınların oranı (%19,4) erkeklerden yüksek (%11,6) bulunmuştur. Kaza orijinli ölümlerin %44'ünün madde entoksikasyonu sonucu meydana geldiği belirtilmiş, intihar olgularının %49 (n=22)'unun asi yönetimi uyguladıkları tespit edilmiştir.

Vücudunda dövme tespit edilen olguların 16 (%4)'sü hüviyeti meçhul olup, kimliği belirlenemeyen bu olguların 14 (%87,5)'ü erkek, 2 (%12,5)'si kadındır. 27 (%6,9) olgunun ise yabancı uyruklu olduğu saptanmıştır.

Olgulara ait toksikoloji rapor sonuçları incelendiğinde, erkeklerin %33,2'sinde, kadınların da %29'unda alınan örneklerde madde tespit edildiği görülmüştür. Olguların %23 (n=90)'ünde kanda alkol saptanmıştır (Tablo 4).

Vücutlarında dövme tespit edilen olguların, ölüm nedenlerine göre değerlendirilmesinde; tüm olgular içerisinde 105 (%26,7) olgu ile ilk sırada ateşli silah yaralanması, 53 (%13,5) olgu ile kesici-delici alet yaralanması ve 48 (%12,2) olgu ile madde intoksikasyonlarının yer aldığı saptanmıştır. Olguların ölüm nedenlerinin cinsiyete göre değerlendirilmesinde; erkeklerde 100 (%27,7) olgu ile ateşli silah yaralanmalarının ilk sırada yer aldığı, bunu 51 (%14,1) olgu ile kesici-delici alet yaralanmalarının ve 42 (%11,6) olgu ile madde entoksikasyonlarının izlediği, kadınlarda ise 6 (%19,4) olgu ile entoksikasyonun ilk sırada yer aldığı, bunu 5 (%16,1)'er olgu ile ateşli silah yaralanmaları ve yüksekten düşmelerin izlediği görülmüştür (Tablo 5).

TARTIŞMA

Adli Tıp Kurumu Morg İhtisas Dairesinde 2006 ve 2007 yıllarını içeren iki yıllık dönemde otopsi yapılan ve vücutlarında dövme saptanan olguların oranı %4,7 olarak tespit edilmiştir. Çetin ve ark.nın İstanbul'da 1988-1992 yılları arasındaki beş yıllık süreyi kapsayan çalışmasında, vücutlarında dövme saptanan olguların oranı %1,64, Şam ve ark.nın 1998-2002 yılları arasında yine İstanbul'da yaptıkları bir diğer çalışmada ise bu oran %2,45 olarak bulunmuştur.^{11,12} Çalışmamızda elde ettiğimiz bu oran, 1998-2002 yılları arasında yapılan çalışmada saptanan sonuçlara göre, dövme tespit edilen olguların sayısında %90 oranında bir artış olduğunu göstermektedir. Yine 2006 ve 2007 yıllarına karşılıklı baktığımızda %0,8'lik bir artış olduğu saptanmıştır. Elde edilen bu veriler, dövmenin popüler kültürde yaygınlaşmakta olduğunun bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Vücudunda dövme tespit edilen olguların %92,1'ini erkekler oluşturmaktadır. Bununla beraber, 2006 ve 2007 yıllarına karşılıklı baktığımızda, vücudunda dövme saptanan kadın olguların oranının %7'den %9'a çıktığı görülmüştür. Benzer çalışmalarda, erkeklerin oranı %93,3 ve %89,6 olarak

TABLO 2: Dövmelerin vücuttaki lokalizasyonları ve şekillerine göre dağılımları.

Dövme	Yüz	Sırt	Omuz	Kol	Karın	Göğüs	El	Bacak	Ayak	Toplam	%
Yazı	2	4	24	193	-	23	56	5	2	309	27,3
Hayvan	2	19	23	92	2	10	10	15	3	176	15,6
Kalp	-	2	11	72	-	5	8	1	-	99	8,8
Bitki	-	2	6	52	1	6	11	3	-	81	7,2
İnsan	-	3	10	40	1	4	-	6	1	65	5,8
Kesici alet	-	1	3	42	-	2	2	2	-	52	4,6
Desen	-	3	1	19	-	-	1	1	1	26	2,3
Dinsel	-	1	2	8	2	1	5	-	2	21	1,9
Ying yang	-	1	1	12	-	1	3	-	-	18	1,6
Çapa	-	-	2	14	-	-	1	-	-	17	1,5
Yıldız	1	-	4	5	-	1	5	-	-	16	1,4
Üç nokta	-	-	-	1	-	-	14	-	-	15	1,3
Göz	-	2	1	7	-	1	3	-	-	14	1,2
Ejderha	1	3	2	4	-	1	-	2	-	13	1,1
Ay yıldız	-	-	3	7	-	2	-	-	-	12	1,0
Kurukafa	-	-	2	7	-	-	-	-	-	9	0,8
Güneş	-	1	3	3	-	-	1	1	-	9	0,8
İşaret	-	-	1	2	-	-	3	1	1	8	0,7
Geometrik	-	-	1	4	-	-	1	2	-	8	0,7
Alev	-	-	-	5	-	-	1	1	-	7	0,6
Kadeh	-	-	-	6	-	-	-	-	-	6	0,5
Deniz kızı	-	-	-	6	-	-	-	-	-	6	0,5
Siyasi	1	-	-	4	-	-	-	-	-	5	0,4
Bayrak	-	-	2	3	-	-	-	-	-	5	0,4
Ay	1	-	-	1	-	1	1	-	1	5	0,4
Silah	-	-	-	5	-	-	-	-	-	5	0,4
Zar	-	-	-	1	-	-	-	1	-	2	0,2
Yumruk	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2	0,2
İskambil	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2	0,2
Dikenli tel	-	-	-	1	-	-	1	-	-	2	0,2
Kıbrıs	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	0,1
Kan	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	0,1
Palyalço	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	0,1
Diğer	-	2	6	25	-	4	5	3	-	45	4,0
Belirsiz	1	3	5	39	-	2	12	4	2	68	6,1
Toplam	9	47	114	685	6	65	144	48	13	1131	100,0

bulunmuştur.^{11,12} Dövme tespit edilen olguların büyük çoğunluğunu erkeklerin oluşturması, benzer çalışmalarda elde edilen sonuçlarla uyum göstermektedir. Erkeklerde dövme daha yaygın olarak rastlanması, dövmenin; bağımsızlığı, meydan okumayı, karşı koymayı, risk alabilmeyi, cinsel tercihleri, fantezileri ve özgürlüğü ifade etmesi gibi daha çok erkeklerin toplum içindeki statü ve pozisyonlarını temsil etmesi gibi anlamlar içermesi nedeniyle daha tercih edilir olması ile açıklanabilir.^{13,14}

TABLO 3: Dövme tespit edilen olguların ölüm orijinine göre dağılımı.

Yaş Grupları	Erkek		Kadın		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Cinayet	141	39,1	7	22,6	148	37,8
Kaza	98	27,1	11	35,4	109	27,8
İntihar	41	11,4	4	12,9	45	11,5
Doğal	39	10,8	3	9,7	42	10,7
Belirsiz	42	11,6	6	19,4	48	12,2
Toplam	361	100	31	100	392	100

TABLO 4: Olgulardan toksikoloji raporlarında uyuşturucu ve alkol tespit edilenlerin cinsiyete göre dağılımı.

Cinsiyet	Madde testi				Alkol			
	Pozitif		Negatif		Pozitif		Negatif	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Erkek	120	33,2	241	66,8	79	21,9	282	78,1
Kadın	9	29,0	22	71,0	11	35,5	20	64,5
Toplam	129	32,9	263	67,1	90	23,0	302	77,0

TABLO 5: Dövme tespit edilen olguların cinsiyete ve ölüm nedenlerine göre dağılımı.

Ölüm nedeni	Erkek		Kadın		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Ateşli Silah Yaralanması	100	27,7	5	16,1	105	26,7
Kesici Delici Alet Yaralanması	51	14,1	2	6,5	53	13,5
Madde Entoksikasyonu	42	11,6	6	19,4	48	12,2
Belirsiz	39	10,8	2	6,5	41	10,4
Trafik Kazası	29	8,0	3	9,7	32	8,1
Ası	21	5,8	1	3,2	22	5,6
Kardiak Köken	20	5,5	1	3,2	21	5,3
Yüksekten Düşme	10	2,8	5	16,1	15	3,8
Suda Boğulma	9	2,5	3	9,7	12	3,0
Akciğer Patolojisi	11	3,0	-	-	11	2,8
Beyin Patolojisi	3	0,8	1	3,2	4	1,0
Elektrik Çarpması	4	1,1	-	-	4	1,0
Genel Beden Travması	3	0,8	1	3,2	4	1,0
Metil Alkol Entoksikasyonu	4	1,1	-	-	4	1,0
Künt Kafa Travması	3	0,8	-	-	3	0,8
İlaç Entoksikasyonu	2	0,6	-	-	2	0,5
Aids Hastalığı	1	0,3	-	-	1	0,3
Etil Alkol Entoksikasyonu	1	0,3	-	-	1	0,3
Karbonmonoksit	1	0,3	-	-	1	0,3
Mekanik Asfiksi	1	0,3	-	-	1	0,3
Mide Kanaması	1	0,3	-	-	1	0,3
Mide Kanseri	1	0,3	-	-	1	0,3
Mide Ülseri	1	0,3	-	-	1	0,3
Peritonit	-	-	1	3,2	1	0,3
Tarım İlacı Entoksikasyonu	1	0,3	-	-	1	0,3
Tüp Gaz Entoksikasyonu	1	0,3	-	-	1	0,3
Yanık	1	0,3	-	-	1	0,3
Toplam	361	100	31	100	392	100

Olguların %44'ü 19-29 yaş grubunda yer almaktadır. Çetin ve ark.nın çalışmasında, olguların %47,1'inin 26-35 yaş grubunda, Şam ve ark.nın çalışmasında ise, olguların %25,3'ünün 21-25 yaş grubunda yer aldığı belirtilmiştir.^{11,12} Olguların genç erişkin döneminde yoğunluk göstermesi, birçok genç

birey için dövmenin, kimlik arayışı, dikkat çekme, kabullenilme ve dünyaya kim olduğunu ifade edebilme amacıyla yaptırıldığı düşüncesi ile açıklanabilir.

Sembolik skarifikasyonların dövme ile bir arada olduğu olgular üzerine yapılan çalışmalarda, kullanılan semboller ve lokalizasyonlarıyla, çocukluk çağında istismara uğramış olma arasında ilişki saptandığı bildirilmektedir.¹⁵ Ancak çalışmamızda olgulara ait raporlarda böyle bir bulgu ve bilgiye ulaşılamamıştır.

Dövmelerin vücutta uygulandıkları yerler açısından değerlendirilmesinde; dövmelerin %60,6'sının (n=685) kola yapılmış olduğu, bunu %12,7 (n=144) ile el ve %10,1 (n=114) ile de omuz bölgesinin izlediği saptanmıştır. Literatürde, dövmelerin en yaygın olarak omuz bölgesine uygulandığı, bunu ayak veya ayak bileği, kol ve el bileğinin izlediği belirtilmektedir.^{13,16} Dövmelerin yaygın olarak kol, el ve omuz bölgelerine yapılmasında, hem deri yapısının uygunluğu hem de estetik açıdan da tercih edilir olmasının etkili olduğu düşünülmüştür.

Uygulanan dövme motifleri arasında, %27,3'lük oranla ilk sırada harf ve yazılar yer almakta ve bu yazıların %39'u ifadelerden, %33'ü harflerden, %20'si isimlerden oluşmaktadır. Şam ve ark.nın çalışmasında da, ilk sırada %32,5 oranında ifade ve isimlerin saptandığı belirtilmektedir.¹² Bu motiflerin yaygın kullanılmasının, insanların aralarındaki iletişimi sağlamak için iletişim araçlarının yanı sıra, işaretleri, resimleri ve sembolleri de bir ifade şekli olarak görmelerinden kaynaklandığı düşünülebilir.

Olguların ölüm orijinlerine göre dağılımında; erkeklerde ilk sırada %39,1'lik oranla cinayet yer almakta iken, kadınlarda %35,4'lük oranla ilk sırada kazalar yer almaktadır (Tablo 3). İntihar olgularının oranı her iki cinsiyette de benzer bulunmuştur. Kaza orijinli ölümlerin %44'ünün madde entoksikasyonu sonucu meydana geldiği, intihar olgularının %49'unda ası yönteminin uygulanmış olduğu tespit edilmiştir. Erkeklerde cinayet orijininin ilk sırada olmasında, impulsif ve saldırgan eğilimlerinin yüksekliğinin sonucu olarak, şiddet ve saldırı eylemlerinde kadınlara oranla daha fazla yer almalarının neden olduğu öne sürülebilir.

Vücutlarında dövme tespit edilen olguların, ölüm nedenlerine göre değerlendirilmesinde; tüm olgular içerisinde %26,7'lik oran ile ilk sırada ateşli silah yaralanmaları, %13,5'lik oranla kesici-delici alet yaralanmaları ve %12,2'lik oran ile madde intoksikasyonlarının yer aldığı saptanmıştır. Çetin ve Şam'ın çalışmalarında; ölüm sebepleri arasında ilk sırada uyuşturucu madde intoksikasyonlarının yer aldığı, bunu ateşli silah ve kesici-delici alet yaralanmalarının izlediği belirtilmektedir.^{11,12} Olgulara ait toksikolojik analiz sonuçları incelendiğinde, erkeklerin %33,2 (n=120)'sinde, kadınların da %29 (n=9)'unda alınan örneklerde madde tespit edildiği görülmüştür. Olguların %23 (n=90)'ünde kanda alkol saptanmıştır. Yapılan çalışmalarda, vücutlarında dövme bulunan olgularda, alkol ve uyuşturucu kullanımı, şiddet ve silah taşıma gibi yüksek riskli davranışlar arasında bir ilişki bulunduğu belirtilmektedir.¹⁷⁻²⁰ Çalışmamızdan elde edilen sonuçlar, literatürle uyumlu bulunmuştur.

Adli otopsilerde, dış muayene bulgularında cinsiyet, yaş, boy, renk, tedavi amaçlı yapılmış müdahale izleri, eski ameliyat izleri, doğumsal anomaliler ve postmortem değişikliklerin yanı sıra, kişinin vücudunda bulunan dövmelerin de tanımlanması, adli değerlendirme açısından oldukça önem taşımaktadır. Kimliği belirlenememiş olgularda, dış muayenede bulunduğu yer ve şeklinin

detaylı bir şekilde tarif edildiği ve hatta resimlendiği bir dövme, kimliklendirme için yararlı olabilir. Bu nedenle otopsiyi gerçekleştiren ve raporlayan personel tarafından dövmenin bulunduğu vücut bölgesi ve dövmenin şekli ayrıntılı bir biçimde belirtilmelidir. Otopsi fotoğrafları çekilirken, vücut dövmesi bulunan olgularda, uygulanan dövmenin fotoğraflanması hem bu konuda yapılacak bilimsel araştırmalar, hem de ilgili adli olayın çözümlenmesi açısından faydalı olabilir. Adli tıp literatüründe, çürümüş ve hatta mumyalaşmış cesetlerde dövmenin değerlendirilmesine dair yapılmış çok sayıda çalışma bulunmaktadır.²¹ Ancak çalışmamızda, vücutta bulunan dövmeler kullanılarak kimlik belirlenmesi yapılan olguların varlığı hakkında herhangi bir veriye rastlanmamıştır.

SONUÇ

Yapılan bu çalışmanın sonuçları bize dövme yapmanın günümüz toplumunda yaygınlaşmakta olduğunu göstermektedir. Adli bilimler açısından suç araştırmaları sırasında veya kimliklendirmede olay yerinde bulunan semboller ya da kişinin vücudunda bulunan dövmeler yararlı olabilecektir. Bu nedenle olay yeri incelemesinde ortamda bulunan semboller dikkate alınmalı ve otopside vücutta saptanan dövmelerin lokalizasyon ve şekilleri ayrıntılı olarak tarif edilmeli ve fotoğraflanmalıdır.

KAYNAKLAR

1. Koç T. Din Dili. 2. Baskı. İstanbul: İz Yayıncılık; 1998. p. 97.
2. Pearce R. Tattoos-Life-saving art or potential health hazard? Journal of Military and Veterans' Health 2010;18(4):13-6.
3. Karacaoglan U. Tattoo and taboo: on the meaning of tattoos in the analytic process. Int J Psychoanal 2012;93(1):5-28.
4. Kent D. Decorative bodies: The significance of convicts' tattoos. The Journal of the Royal Australian Historical Society 1989;21(53):78-88.
5. Borokhov A, Bastiaans R, Lerner V. Tattoo designs among drug abusers. Isr J Psychiatry Relat Sci 2006;43(1):28-33.
6. Burris K, Kim K. Tattoo removal. Clin Dermatol 2007;25(4):388-92.
7. Sperry K. Tattoos and tattooing. Part II: Gross pathology, histopathology, medical complications, and applications. Am J Forensic Med Pathol 1992;13(1):7-17.
8. Dorfer L, Moser M, Bahr F, Spindler K, Egarter-Vigl E, Giullén S, et al. A medical report from the stone age? Lancet 1999;354(9183): 1023-5.
9. Çevik NK. [Tatto Tradition in some regions of Turkey and the place of this tradition in modern life]. I. Türk Halk Kültürü Araştırma Sonuçları Sempozyumu Bildirileri. Ankara: Kültür Bakanlığı; 1996. p.41.
10. Starkie A, Birch W, Ferlini R, Thompson TJ. Investigation into the merits of infrared imaging in the investigation of tattoos postmortem. J Forensic Sci 2011;56(6):1569-73.
11. Çetin G, Cansunar N, Asirdizer M, Soysal Z, Özer C. [Examining of the cases in which psychopathic cuts and tattooing are founded in forensic autopsies]. 1. Adli Bilimler Kongresi Kitabı. Adana: Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi; 1994. p.294-6.
12. Şam B, Saka EN. [Importance of tattooing detected in forensic autopsies]. Yıllık Adli Tıp Toplantıları Kitabı. Antalya: Adli Tıp Kurumu; 2002. p.28-31.
13. Armstrong ML, Owen DC, Roberts AE, Koch JR. College tattoos: more than skin deep. Dermatol Nurs 2002;14(5):317-23.
14. Cronin TA Jr. Tattoos, piercings, and skin adornments. Dermatol Nurs 2001;13(5):380-3.

15. Johnson CF. Symbolic scarring and tattooing. Unusual manifestations of child abuse. *Clin Pediatr (Phila)* 1994;33(1):46-9.
16. Tiggemann M, Hopkins LA. Tattoos and piercings: bodily expressions of uniqueness? *Body Image* 2011;8(3):245-50.
17. Gordon I, Shapiro HA, Benson SD. *Forensic Medicine-A Guide to Principle*. 3rd ed. Edinburgh, London, Melbourne, New York: Churchill Livingstone; 1988. p.197.
18. Carroll ST, Riffenburgh RH, Roberts TA, Myhre EB. Tattoos and body piercings as indicators of adolescent risk-taking behaviors. *Pediatrics* 2002;109(6):1021-7.
19. Oliveira MD, Matos MA, Martins RM, Teles SA. Tattooing and body piercing as lifestyle indicator of risk behaviors in Brazilian adolescents. *Eur J Epidemiol* 2006;21(7):559-60.
20. Metin A, Subaşı Ş, Ögel K, Güzeloğlu M. [Cutaneous findings in volatile and narcotic substance addicts]. *Türkiye Klinikleri J Dermatol* 2001;11(2):61-7.
21. Haglund WD, Sperry K. The use of hydrogen peroxide to visualize tattoos obscured by decomposition and mummification. *J Forensic Sci* 1993;38(1):147-50.